

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/206
Toplantı Tarihi/Sayısı : 31.3.2022/12
Karar Numarası : 2022/190
Başvuran : Z.K
Başvuran Vekili : --
Adres : ---
Muhatap Kurum/Kişi : Muğla E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Muğla E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan eşi ile pandemi döneminde 20 dakikaya uzatılan telefon ile görüşme sürelerinin idarenin inisiyatifi ile haftada bir kez ve 10 dakika süre ile uygulandığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran 22.02.2021 tarihli ve 718 Kurum sayısı ile kayda alınan dilekçesinde; “Ceza İnfaz Kurumunda bulunan eşi ile pandemi nedeniyle açık görüş yapamadıklarımı, bir süredir kapalı görüşe de gidemediğini ve bu durumda diğer kurumlarda haftada iki kez olan telefon ile konuşma sürelerinin 20 dakika uygulanmasına rağmen eşinin bulunduğu kurumda idarenin inisiyatifi ile haftada bir kez ve 10 dakika süre ile uygulandığını” iddia etmekte ve konuyla ilgili gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Başvuranın iddialarıyla ilgili olarak, 6701 sayılı Kanun’un 18’inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca başvuru dilekçesi 24.11.2021 tarihli sayılı yazımız ile Muğla E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne gönderilerek iddiaların değerlendirilmesi ve yapılan işlemler hususunda Kurumumuza bilgi verilmesi talep edilmiştir.

4. Muhatap Kurum 16.02.2022 tarihli ve 7893 sayılı görüş yazısında; “Açık ve kapalı görüşlerin pandemi nedeniyle ertelenmiş olduğu dönemde, hükümlü ve tutukluların telefon görüş sürelerinin 08/04/2020 tarihli 2020/1602 sayılı İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile tek seferde haftada 20 dakikaya çıkarıldığı, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün uygun görmesiyle 2020 Haziran ayında kapalı görüşlerin yapılmaya başlandığı, kapalı görüşlerin yoğunlaşması, hastane ve mahkemeye gidiş gelişler ile birlikte telefonla görüşlerinin 20 dakika olmasından ötürü koridorlarda çok fazla yoğunluk yaşandığı, o dönemde kurumda kapasitenin üstünde hükümlü ve tutuklu olmasından ötürü 16/09/2020 tarihli ve 2020/3918 sayılı İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile "01/10/2020 tarihinden itibaren telefon görüş sürelerinin mevzuata uygun şekilde 10 dakika ile sınırlandırıldığı", ilerleyen süreçte kurumda bulunan hükümlü ve tutukluların açık görüşten faydalanamama durumunun devam etmesi nedeniyle 22/02/2021 tarihli ve 2021/1141 sayılı İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile “Telefon görüş sürelerinin haftada bir kez 20 dakika süre ile uygulanması yönünde karar alındığı” ifade edilmiştir.

5. Başvuran tarafından Kurumumuza gönderilen Başvuran 29.11.2021 tarihli ve 4657 Kurum sayısı ile kayda alınan dilekçesinde; “Başvuruya konu olmuş pandemi döneminde ceza infaz kurumundaki kısıtlamalar hakkında ilgili İdareye (Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü) 01/09/2021 tarihinde başvuru yaptığını, 10/09/2021 tarihinde kendisine verilen cevap sonrası ... 6. İdare Mahkemesine dava açtığını ve ... Esas numaralı dosya üzerinden davanın devam etmekte olduğunu bildirmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Anayasa’nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17’nci maddesine göre: “Herkes,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.”

7. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun; “özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

8. 24/11/2017 tarih ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Ön incelemenin yapılması” hususunun düzenlendiği 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, "Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur..."

9. Mezkûr Yönetmeliğin "İhlal kararı" başlıklı 69'uncu maddesine göre; "İnceleme ve araştırma sonucunda başvurunun yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde ihlal kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Başvuran pandemi sürecinde alınan önlemler gereği açık görüşlerin yapılmadığı ve kapalı görüşlerin sınırlı olarak yapıldığı dönemde hükümlü olan eşinin telefon ile görüşme hakkının da kısıtlanması suretiyle ceza infaz kurumu idaresi tarafından hak ihlalinde bulunulduğunu iddia etmektedir.

11. Başvuruya ilişkin inceleme sonucu, Covid 19 pandemisinin başlamasının ardından açık ve kapalı görüşlerin durdurulduğu dönemde muhatap Kurumda telefon görüşmelerinin 08/04/2020 tarihinde alınan İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile 01/10/2020 tarihine kadar haftalık 20 dakika süre ile yaptırıldığı, 2020 yılının Haziran ayında kapalı görüşlerin yapılmaya başlanması sonrasında kapalı görüşlerin yoğunlaşması, hastane ve mahkemeye gidiş gelişler ile birlikte telefonla görüşlerinin 20 dakika olmasından ötürü koridorlarda çok fazla yoğunluk yaşanması ve o dönemde kurumda kapasitenin üstünde hükümlü ve tutuklu olmasından ötürü hastalık bulaş riskini azaltmak amacıyla Kurum İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile haftalık telefon görüş sürelerinin 10 dakika ile sınırlandırıldığı, ilerleyen süreçte açık görüşleri halen yapılmaya başlanmaması sonucu hükümlü ve tutukluların mağdur edilmemesi amacıyla 22/02/2021 tarihinde tekrar telefon görüş sürelerinin 20 dakikaya çıkarılması yönünde karar alındığı tespit edilmiştir.

12. Birleşmiş Milletler (BM) İşkenceye Karşı Sözleşme'ye Ek İhtiyari Protokol'ün (OPCAT) denetim mekanizması olan İşkencenin Önlenmesi Alt Komitesi (Subcommittee on the Prevention of Torture - SPT) üye devletler tarafından pandemi sürecinde alınması gereken önlemlere ilişkin tavsiyeler arasında; sağlıklı ilişkili sebeplerle ziyaret usullerinin kısıtlandığı yerlerde, telefon, e-mail, video görüşmesi ve diğer uygun elektronik araçlarla alıkonuların aileleriyle ve dış dünya ile iletişim kurabilmesi için yeterli alternatif telafi edici yöntemlerin sağlanması ve karantina alanlarının iç hareket özgürlüğüne ve bir dizi amaçlı faaliyete izin verecek yeterli büyüklükte ve yeterli olanaklara sahip olması, ailelerle ve arkadaşlarla uygun araçlarla iletişimin teşvik edilmesi ve kolaylaştırılması da bulunmaktadır.

13. Somut başvuruda; hükümlülerin, ailelerinin ve ceza infaz kurumu personelinin sağlığını korumak adına alınmış bir takım önlemler söz konusudur. Covid-19 pandemisinin tüm dünya genelindeki gidişatı göz önünde bulundurulduğunda mahpusların birbirleri ile olan temaslarının mümkün mertebe en aza indirilmesi ve bu hususta İdarece gerekli önlemlerin alınması amacıyla yaklaşık beş aylık süreçte telefon görüş süreleri haftalık tek seferde 10 dakika olacak şekilde uygulanmıştır. Bu çerçevede somut olayın özel koşulları, alınan tedbirin niteliği ve süresi, amacı ve söz konusu kişi üzerindeki etkisinin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

14. Anayasa Mahkemesi de, kötü muameleden bahsedebilmek için başvuranın şikâyet ettiği tutulma koşulları ve süresi bakımından diğer tutuklu/hükümlülerden farklı olarak ruhsal açıdan daha ağır etkilendiğine ve uygulamanın asgari eşik seviyesine ulaştığına ilişkin somut bir veriye ulaşılabildiğini belirtmektedir (AYM, Ertuğrul Ayar, B. No: 2016/71478, 24/6/2020, §32).

15. Başvuru konusu olayda, pandeminin seyri ve Adalet Bakanlığı tarafından tüm ceza infaz kurumlarını ilgilendirecek şekilde alınan önlemler doğrultusunda mahkûmların bazı haklarına dönemselsel olarak müdahalede bulunulduğu bir gerçektir. Ancak “Buradaki müdahale ile hak arasında makul bir denge kurma konusunun, öncelikle kamu gücünü kullanan makamlara ait olduğunun belirtilmesi gerekir. Bu konuda devletin bir takdir yetkisi olduğu açıktır. Bu takdir yetkisinin genişliği birçok unsura, özellikle de söz konusu

faaliyetin niteliğine ve sınırlamaların amacına bağlı olarak değişmektedir.” (Benzer durumlarda ceza infaz kurumu yetkililerinin takdir payına ilişkin değerlendirmeler için bkz. AYM Özkan Kart, B. No: 2013/1821, 5/11/2014, § 51; Ahmet Temiz (6), § 41).

16. Söz konusu sınırlamaların sadece belli bir dönemde uygulandığı, ceza infaz kurumunda bulunan kişilerin sağlığının korunması yönünde meşru bir amaç taşıdığı, başvuranın eşi de dâhil olmak üzere mahkûmların dış dünya ile iletişiminin tamamen kesilmediği, ceza infaz kurumu idaresi tarafından kurumun fiziki şartları ve kurumda bulunan mahkûm ve personel sayısı doğrultusunda mevzuatın kendilerine izin verdiği şekilde gerekli kararların aldığı değerlendirildiğinde; somut olayda asgari ağırlık eşliğini aşan bir muamele bulunmadığı ve bu sebeple ceza infaz kurumu tarafından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmektedir.

17. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirilmekle birlikte, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki mevcut iddialar kapsamında kötü muameleye varan bir uygulama bulunmadığı, bu çerçevede 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 31.03.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN

Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Üye

e-onaylıdır

Ünal SADE

Üye